

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
รัชกาลที่ ๙

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
รัชกาลที่ ๙

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
รัชกาลที่ ๙

บรรณาธิการที่ปรึกษา ดร. ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล

บรรณาธิการอำนวยการ ผ่องเพ็ญ อาชาเทวัญ บรรณาธิการ รุ่งโรจน์ อาชาเทวัญ

กองบรรณาธิการ รัตนา ภูมิพิทักษ์, ชูติรัตน์ แม้นพยัคฆ์, อธิรพงศ์ ญาโนภาส

เล่าเรื่อง กฤษกร เพชรนอก ออกแบบปก ศรินทิพย์ ใจปทุม

คอมพิวเตอร์กราฟิก สุพัชรี ศรีเพชร พิสูจน์อักษร สิริพรรณ โพธิ์ศรีสุข

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ๙๗๘-๖๑๖-๕๙๖-๑๔๑-๗

 SKYBOOK จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด ๒๘, ๓๐, ๓๒

ซอยรังสิต-ปทุมธานี ๑๖ ซอย ๗ ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี ๑๒๑๓๐

โทรศัพท์ ๐-๒๙๕๘-๑๑๒๕, ๐-๒๙๕๘-๑๑๒๗

e-mail : sales@skybook.co.th, sales@skybook@gmail.com

 www.facebook.com/skybook.co.th www.skybook.co.th

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

กฤษกร เพชรนอก.

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร

มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙.-- ปทุมธานี :

สกายบุ๊กส์, ๒๕๖๗.

๑๘๓ หน้า.

๑. ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ๒๔๗๐-๒๕๕๙.

I. ชื่อเรื่อง.

๙๒๓.๑๕๙๓

คำนำสำนักพิมพ์

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีที่ทรงครองราชย์ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ กว่า ๔,๕๐๐ โครงการ กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไทย เพื่อให้พสกนิกรได้อยู่อย่างร่มเย็น เป็นสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

หนังสือพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด จัดทำขึ้นเพื่อน้อมสำนึกและตระหนัก ในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทยและประเทศชาติ โดย รวบรวมพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระราชธรรม พระเกียรติคุณ หลักการทรงงาน และความเป็นมาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยที่โครงการทั้งหมดนั้นพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราช ปณิธานอันแน่วแน่ในการทรงงานตามรอยเบื้องพระยุคลบาทสมเด็จพระ บรมชนกนาถ เพื่อช่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่อาณาประชาราษฎร์ อย่างยั่งยืนสืบไป

ผ่องเพ็ญ อาษาเทวัญ

บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ

มหาราชชาติไทย

๖

พระราชประวัติ

๒๒

ทรงผนวช

๕๐

เสด็จสวรรคต

๖๐

พระราชพิธีเฉลิมฉลองวาระครบรอบ

แห่งการครองสิริราชสมบัติ

๗๐

พระราชธรรม

๙๖

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระ
พระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล
อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

๑๔๐

ประวัติความเป็นมาของโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๖๔

ภาคผนวก

๑๖๙

บรรณานุกรม

๑๘๒

มหाराชชาติไทย

การถวายพระราชสมัญญา “มหाराช”

มหाराช หมายถึง คำซึ่งมหาชนถวายเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์

การถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” แต่พระมหากษัตริย์ของไทยในอดีตนั้น ไม่มีการประกาศอย่างเป็นทางการ แต่เป็นมติของมหาชนในสมัยต่อมาที่สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงได้ถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” ต่อท้ายพระนามหรือพระราชสมัญญาอื่นที่แสดงถึงพระเกียรติคุณเฉพาะพระองค์ และเป็นที่ยอมรับในการขานพระนามสืบมา

การถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” สันนิษฐานว่าเริ่มมีขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประมาณรัชกาลที่ ๔ และ ๕ เนื่องจากเป็นสมัยที่มีการค้นคว้าเรื่องบรรพบุรุษและประวัติศาสตร์ของชาติมากขึ้น ทำให้ประจักษ์ถึงพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพ และพระเดชาณุภาพของพระมหากษัตริย์ในสมัยนั้น ๆ จึงได้มีการยกย่องพระมหากษัตริย์ที่มีพระเกียรติคุณเด่นกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

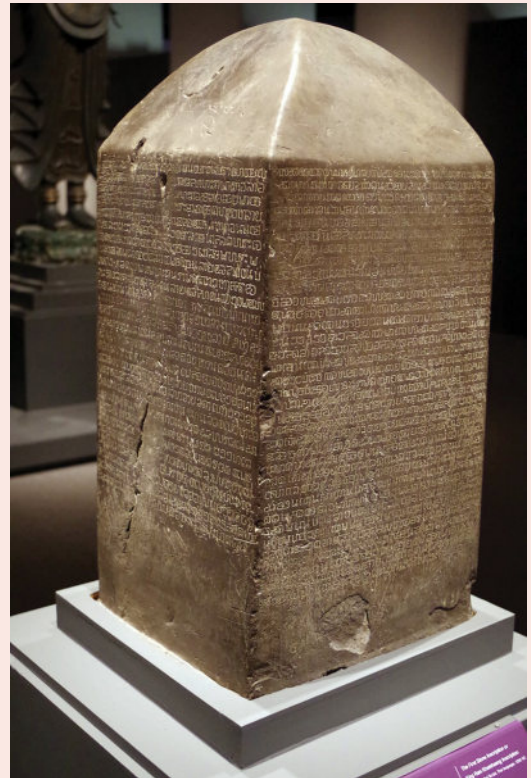
พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงสุโขทัย ในรัชสมัยของพระองค์บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองยิ่งกว่ารัชกาลก่อน ๆ ทรงขยายอาณาเขตไปอย่างกว้างขวาง และทรงเจริญพระราชไมตรีกับอาณาจักรใกล้เคียง

พระแท่นมั่งคิลบาตร

ในด้านการปกครอง พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงหว่านไยราษฎรที่ทุกข์ยาก โปรดเกล้าฯ ให้แขวนกระดิ่งไว้ที่หน้าประตูวัง เพื่อให้ราษฎรที่มีเรื่องเดือดร้อนไปสั่นกระดิ่งร้องทุกข์ถวายฎีกา ทรงแก้ไขความทุกข์ยากของราษฎรด้วยพระองค์เอง รวมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระแท่นมั่งคิลบาตรไว้ในดงตาล เป็นแท่นที่ประทับเมื่อเสด็จออกจากราชการ ให้ราษฎรเข้าเฝ้าใกล้ชิด และทรงอบรมศีลธรรมจรรยาแก่ราษฎร เมื่อถึงวันโกนวันพระก็ให้ใช้เป็นอาสน์สงฆ์ ทรงนิมนต์พระภิกษุมาแสดงพระธรรมเทศนาบนพระแท่นมั่งคิลบาตร

พระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช คือ ในพุทธศักราช ๑๘๒๖ ทรงประดิษฐ์อักษรไทย เรียกว่าลายสือไทย ทำให้ชาติไทยมีภาษาเป็นของตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรม และแสดงให้เห็นว่าชาติไทยนี้มีเอกลักษณ์ มีเอกราช และมีอารยธรรมที่น่าภาคภูมิใจอย่างยิ่ง

ลายสือไทย

ประกาศอิสรภาพ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๘ แห่งกรุงศรีอยุธยา วีรกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ทรงกอบกู้อิสรภาพจากพม่าในคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ และทรงชนะในการทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา เมื่อพุทธศักราช ๒๑๓๕ ถือว่าเป็นการทำยุทธหัตถีที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย และเป็นการรบบนบกที่ยิ่งใหญ่ที่สุด นับว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ยอดนักรบอย่างแท้จริง

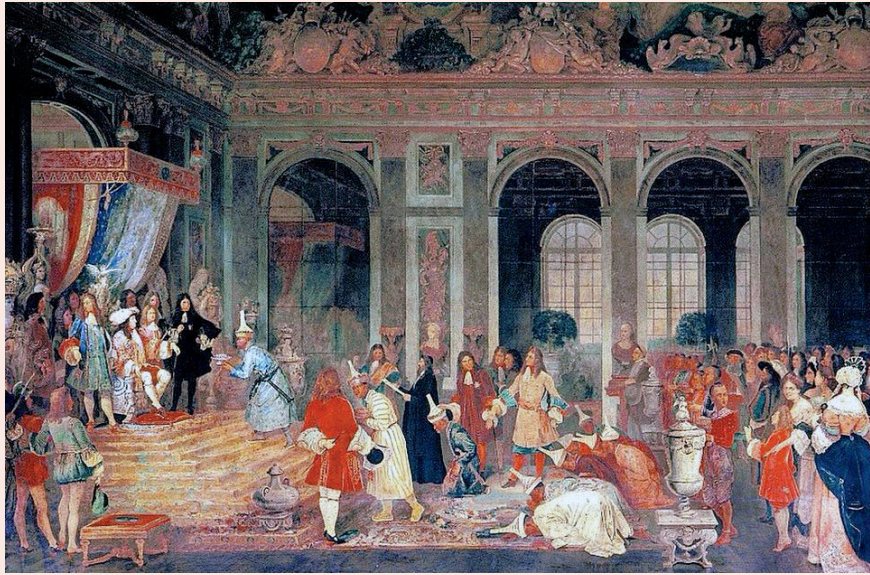
ยุทธหัตถี

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๒๗ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระปรีชาสามารถอย่างยิ่งในการปกครองบ้านเมือง และได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการตลอดระยะเวลา ๓๒ ปีที่ทรงครองราชสมบัติ

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงขยายพระราชอาณาจักรโดยทำศึกสงครามกับพม่าเพื่อชิงเมืองเชียงใหม่ และทำสงครามเพื่อชิงเมืองทวายกับเมืองมะตะมะกลับมาเป็นของกรุงศรีอยุธยา ทรงส่งเสริมด้านการค้าขายกับบ้านเมืองอื่น ๆ กรุงศรีอยุธยาจึงเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทางการค้าระดับนานาชาติ

คณะทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔

คณะทูตฝรั่งเศสเข้าเฝ้าฯ
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ทรงสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน
การทูตโดยส่งคณะทูตสยามไปเจริญสัมพันธไมตรี
กับพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งประเทศฝรั่งเศส
พร้อมทั้งนำวิทยาการและเทคโนโลยีจากต่างชาติ
มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่อาณาจักร ทั้งการสร้าง
ป้อมปืน ระบบน้ำประปา ดาราศาสตร์ และ
การแพทย์แบบตะวันตก ฯลฯ

นอกจากนี้ ในรัชสมัยของพระองค์
ยังเป็นยุคทองของวรรณคดีไทย ด้วยพระองค์
เองก็ทรงเป็นกวี พระราชนิพนธ์ที่สำคัญคือ
สมุทรโฆษคำฉันท์ (ตอนต้น) รวมทั้งยัง
โปรดเกล้าฯ ให้พระมหาราชครูแต่งจินตามณี
ขึ้นเป็นตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรก

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระมหากษัตริย์ยอดนักรบแห่งกรุงธนบุรี ผู้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติไทย ด้วยความกล้าหาญและเสียสละ เมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ครั้งสุดท้ายเมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๐ โดยใช้เวลาเพียง ๗ เดือน และทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแห่งใหม่

พระองค์ทรงรวบรวมบรรดาหัวเมืองที่เคยขึ้นกับกรุงศรีอยุธยามาอยู่ในการปกครองของกรุงธนบุรีทั้งหมด ทรงปราบก๊กต่าง ๆ รวบรวมแผ่นดินให้เป็นปึกแผ่น ทรงทำนุบำรุงชาติบ้านเมืองตามที่พอจะทรงกระทำได้ในเวลาอันสั้นเพียง ๑๕ ปี ทั้งการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ตกต่ำ รวบรวมบรรดาช่างฝีมือแผนกต่าง ๆ มาฝึกสอนช่างใหม่ ๆ โปรดเกล้าฯ ให้บำรุงการศึกษาตามวัดวาอารามต่าง ๆ ตั้งหอหนังสือหลวงรวบรวมตำราต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายเมื่อคราวเสียกรุง และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

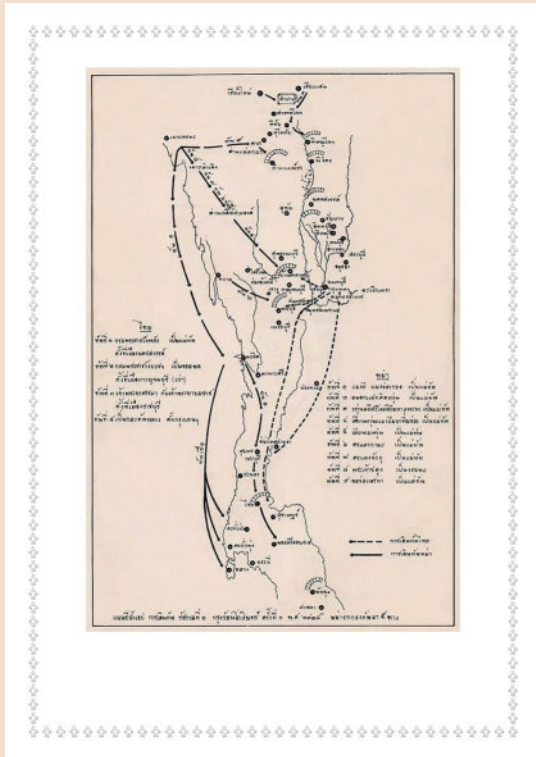

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระปฐมบรมกษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการแก่ประเทศชาติ และบวรพระพุทธศาสนา

กรุงรัตนโกสินทร์

แผนที่สงคราม ๙ ทัฟ

ให้ประพุดอยู่ในพระธรรมวินัย รวมทั้งทรงฟื้นฟู
ทำนุบำรุงงานศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมและ
พระราชพิธีสำคัญครั้งกรุงศรีอยุธยา เช่น พระราช
พิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีโสกันต์ และ
พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา

ในโอกาสมหามงคลสมัยสมโภชกรุง
รัตนโกสินทร์ ครบ ๒๐๐ ปี ในพุทธศักราช
๒๕๒๕ ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
รัฐบาลและประชาชนชาวไทยได้ร่วมใจกันเทิด
พระเกียรติถวายพระราชสมัญญาว่า พระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อ
ทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองนานับการ ทรง
ทำศึกสงครามป้องกันและขยายพระราชอาณาจักร
หลายครั้ง โดยครั้งที่สำคัญในรัชกาลของพระองค์
คือ สงคราม ๙ ทัฟ ในพุทธศักราช ๒๓๒๘ เมื่อ
พระเจ้าปดุงกษัตริย์พม่าส่งกองทัพมาถึง ๙ ทัฟ
รวมกำลังพลทั้งสิ้น ๑๔๐,๐๐๐ นาย หมายจะตี
กรุงเทพมหานครให้ได้ แต่กองทัพไทยได้รับชัยชนะ
ด้วยยุทธวิธีการรบทั้ง ๆ ที่มีกำลังพลน้อยกว่าข้าศึก
หลายเท่า

นอกจากนี้ พระองค์ยังโปรดเกล้าฯ ให้
ชำระพระราชกำหนดกฎหมายให้ถูกต้อง เรียกว่า
กฎหมายตราสามดวง ทรงทำนุบำรุงพระพุทธ
ศาสนา โปรดเกล้าฯ ให้สังคายนาพระไตรปิฎก
และให้ตราฎพระสงฆ์เพื่อจัดระเบียบพระสงฆ์

กฎหมายตราสามดวง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๔ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ในรัชสมัยของพระองค์ได้ทรงปรับปรุงแก้ไขธรรมเนียมประเพณีที่มีมาแต่เดิมให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรงเปิดรับวัฒนธรรมของชาวตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในสยาม ทรงสนับสนุนการศึกษา

ภาษาอังกฤษ โปรดเกล้าฯ ให้มิชชันนารีที่มาเผยแผ่ศาสนาเข้ามาสอนภาษาอังกฤษได้ ทรงคำจุนพระบวรพุทธศาสนาให้ดำรงไว้ตามพระธรรมวินัย โปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานที่ชำรุดทรุดโทรม และสร้างวัดขึ้นใหม่หลายแห่ง

นอกจากนี้ ยังทรงเล็งเห็นว่าการศึกษาศสมัยใหม่จำเป็นแก่การปรับปรุงบ้านเมืองให้ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของประเทศมหาอำนาจตะวันตก จึงทรงสนับสนุนงานริเริ่มจัดการศึกษาศสมัยใหม่โดยคณะมิชชันนารี อีกทั้งทรงใฝ่พระทัยศึกษาด้วยพระองค์เอง ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา ศาสนาต่าง ๆ ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ และดาราศาสตร์

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้ถวายพระราชสมัญญา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามงกุฎวิทยมหาราช